

**BO'LAJAK SHIFOKORLARNING MEDIASAVODXONLIK KOMPETENSIYASINI
RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY KOMMUNIKATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN
FOYDALANISH MASALALARI**

*Andijon davlat tibbiyot instituti farmatsiya fakulteti biologikfizika va informatika
kafedrası stajer assistenti*

Yunusov Ilhomjon Yusupovich

Annotatsiya: *Kompyuter texnologiyalarining imkoniyatlaridan talabalarni shaxsga yo'naltirilgan rivojlanishini, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali foydalanish mumkin. Talabalar kompyuterdan darsga metodik materiallarni tayyorlashdagina emas, balki tibbiyotga doir ma'lumotlarni qidirishda ham zarur kompyuter dasturlaridan foydalanishda foydalanadilar. Yana shuni aytib o'tish kerakki, videokonferensiya texnologiya asosidagi masofaviy o'qitish usuli yuqori sifatli kanal, maxsus qurilmalarni talab qilganligi sababli masofaviy o'qitishning boshqa usullariga nisbatan moliyaviy jihatdan birmuncha ko'proq mablag' talab etadigan usullardan hisoblanadi.*

Kalit so'z: *masofaviy o'qitish, axborot, Mirchi radiosi, Facebook, Snapchat, Twitter*

Axborot asrida fan-texnika taraqqiyoti naqadar yuksak bosqichga chiqdi. Shunga monand barcha sohalar jadal rivojlanmoqda. Bugun biror soha faoliyatini axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz tasavvur etish qiyin. Jumladan, yosh avlodga ta'lim-tarbiya berishda ham u muhim omillardan biriga aylanmoqda. Elektron aloqa vositalari, internet, sun'iy yo'ldoshlar aynan ommaviy axborot vositalarining misli ko'rilmagan sur'atlar bilan rivojlanishiga zamin yaratmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktyabrdagi "Raqamli O'zbekiston-2030" stategeyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079 sonli Farmoniga asosan mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha tarmoqlar va sohalarda, eng avvalo, davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligida zamonaviy kommunikatsion texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimizda zamon talabiga mos yuksak intellektual salohiyatli, zamonaviy bilim va malakaga ega, yangicha dunyoqarash va mustaqil fikrli mutaxassislar tayyorlash uchun beqiyos imkoniyatlar yaratilmoqda. Zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarining ta'lim jarayoniga kirib kelishi an'anaviy o'qitish usullariga qo'shimcha ravishda yangi o'qitish shakli – masofaviy o'qitish yaratilishiga sabab bo'ldi. Zamonaviy texnologiyalar masofaviy oliy pedagogik ta'limni yangicha tashkil qilinishiga asos yaratadi. Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan masofaviy o'qitish tizimiga tayyor bo'lmog'ini, ya'ni ilg'or o'qitish texnologiyalarni (Internet, Keys, TV – texnologiyalar, OAV va h.k.) o'zlashtirgan bo'lishini taqozo etmoqda.

Tibbiy jarayonlarni masofaviy o'qitishda axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarining qo'llanilishi bevosita media texnologiyalarga bog'liqdir. Shundan kelib chiqib, tahlil qiladigan bo'lsak, media - bu vositaning qisqa shakli - keng auditoriya bilan muloqot qilish uchun foydalaniladigan vosita. Zamonaviy dunyoda turli xil ommaviy axborot vositalariga duch kelamiz. Biz ularning har birini, ularning afzalliklari va kamchiliklarini, shuningdek, tibbiyotda sog'lom raqobat muhitida o'zining tibbiy xizmat ko'rsatish xizmatini yuqori darajaga ko'tarish uchun turli ommaviy axborot vositalarining kuchidan qanday foydalanishi mumkinligini muhokama qilamiz.

1. Reklama ommaviy axborot vositalari. Reklama - bu mahsulot, xizmat yoki g'oyani sotish uchun homiylik qilingan, shaxsiy bo'lmagan xabarlarga yo'naltirilgan potentsial auditoriya bilan marketing aloqasi usuli. Bu erda reklama beruvchilar uning mazmunini platformada ko'rsatish uchun ma'lum miqdorni to'lashlari kerak. Bu miqdor foydalaniladigan vosita turiga, potentsial auditoriya hajmiga va maqsadli auditoriyaga bog'liq. Reklama gazetalar, jurnallar, televizorlar, radio, tashqi reklama, elektron pochta, qidiruv (SEM), ijtimoiy tarmoqlar, bloglar va veb-saytlar.

Reklamalar, odatda, yangi dori vositalari yoki tibbiy xizmatlar to'g'risida brend xabardor bo'lishlari uchun ishga tushiriladi va raqamli marketing holatida ular o'z qiziqishlarini bildirishlari, mahsulot yoki xizmatni sotib olishlari mumkin bo'lgan onlayn joyga yo'naltirilishi mumkin.

2. Ommaviy axborot vositalari. Radioeshittirish vositalari audio yoki video kontentni elektron ommaviy aloqa vositasi orqali tarqoq auditoriyaga tarqatishning barcha turlarini qamrab oladi. Ommaviy axborot vositalarining mashhur usullaridan ba'zilari radio eshittirish - o'z g'oyalari, mahsulotlari yoki xizmatlarni radio kanallari, masalan, Mirchi radiosi va boshqa ko'plab radiokanallar orqali translyatsiya qilish.

Bunga yana televizion eshittirish vositalari xam kiradi. Veb-translyatsiya — Internet radiosi, jonli efir yoki internet televizorlari orqali eshittirish vositalaridir.

3. Raqamli media. Mobil telefon, shaxsiy kompyuter yoki noutbuklar kabi raqamli elektron qurilmada yaratilishi, tomoshabinlar uchun tarqatilishi va o'zgartirilishi mumkin bo'lgan elektron ommaviy axborot vositalari xisoblanadi.

Raqamli ommaviy axborot vositalarining so'nggi pandemiyasi tufayli foydalanuvchilarning o'sishi va ijtimoiy tarmoqlardagi o'rtacha vaqt juda yuqori darajaga ko'tarildi. Raqamli media maqsadli odamlarga osongina erishishligi, Facebook va Google tomonidan ishlab chiqilgan aniq odamlarni nishonga olish uchun yaxshiroq algoritm mavdudligi, ijtimoiy aloqani kuchaytirisi, ko'proq jalb qilish va istalgan vaqtda istalgan joydan ishga tushirish mumkinligi bilan afzalliklarga egadir.

4. Interaktiv media. Reklamalar odatda matn, harakatlanuvchi tasvir, animatsiya, video, audio yoki o'yinlar kabi kontentni taqdim etish orqali foydalanuvchi harakatlariga javob beradigan kompyuterga asoslangan tizimlarda ko'rsatiladigan media.

5. Ijtimoiy media. Ijtimoiy media - bu foydalanuvchilar, masalan, bo'lajak shifokorlar bir-birlari bilan tibbiy yangiliklar va ma'lumotlar almashishadigan interaktiv platformalardir.

Ular o'zlarining xamkasblari, oilalari va do'stlari orasida so'zlarni va xabarlarni baham ko'rishadi. Ijtimoiy tarmoqlardagi e'lonlar va reklamalar aniq aniqlik bilan yo'naltirilishi mumkin. Facebook, Snapchat, Twitter va boshqa ko'plab odamlar xatti-harakatlari, qiziqishlari va demografiyasiga asoslangan holda nishonlash uchun ajoyib algoritmlarni ishlab chiqdilar.

Media texnologiyalardan foydalanishning bosh maqsadi – asosiy qonunlarni tushunishga yordam beradi, oddiy yo'nalishlardagi media axborot tilini o'rganish, talabalarning badiiy o'sishi, rivojlanishiga hissa qo'shish, mediamatnlarni qabul qilish, o'rganish va malakali tahlil etish ko'nikmasini shakllantirishdan iborat. Axborot sohasidagi globallashuv yangicha dunyoqarash shakllanishiga zamin yaratmoqda. Zamonaviy bilimlar takomillashgan sari axborotlardan to'g'ri va samarali foydalanish muammosi paydo bo'lmoqda. Hozirgi kunda axborotlarning mazmunini ham, ularni ommaviy axborot tarmoqlari orqali tarqatish usullari va yo'llarini ham nazorat qilishning deyarli imkoni qolmayapti. Demak, bu masalada qandaydir chalkashliklarga, xatoliklarga yo'l qo'ymaslik uchun mukammal tizim zarur bo'ladi. Bu tizim – o'sha axborot tarqatuvchi hamda uning iste'molchisi qay darajada bilimli, saviyasi yuksak va ularning bir-birlarini to'g'ri anglashi bilan bog'liq bo'ladi. Bu o'z navbatida mediasavodxonlik kompetensiyalarni rivojlantirishiga zarurat tug'diradi. Endilikda ayrim mutaxassislar tabalar ongida axborotni to'g'ri shakllantirish, ta'bir joiz bo'lsa, uni tizimli ravishda tartibga solish yo'llari izlamoqdalar. Dunyodagi rivojlangan mamlakatlar ta'lim amaliyotida bu sohadagi izlanishlar o'tgan asrning 70-yillarida boshlangan. Bu pedagogika fanida o'ziga xos yo'nalish – medaiata'lim paydo bo'lishiga zamin yaratgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. – Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 06/19/5847/ 3887-son, 09.10.2019 y.

2 Alfred P. Student evaluation of teaching in the virtual and traditional classrooms: A comparative analysis // Internet and Higher Education. – 2006. – 9. – P. 23-35.

3 Abduqodirov A., Pardaev A. Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti // Monografiya. – Toshkent, 2009. – 146 b.

4 Absalyamova I.R. Formirovanie osinov professionalnoy kompetentnosti dizaynera v texnicheskom kolledje [Tekst]: avtoref. dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.08 / I.R. Absalyamova. – M.: Izd-vo Ros. gos. sosial. un-ta, 2007. – 24 s.

5 Allamberganova M.X. Informatikadan interaktiv o'quv majmualar yaratish va ulardan ta'lim jarayonida foydalanish // Pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. – Toshkent, 2012. – 117 b.